

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
СУМСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою КЗ СОІШПО
Протокол № 13 від 30 жовтня 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових,
педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти (далі – Положення) розроблено з урахуванням вимог Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу»; Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів»; Етичного кодексу Вченого України, Статуту Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (далі – Інститут, КЗ СОІПО), Правил внутрішнього трудового розпорядку, Кодексу академічної доброчесності та інших нормативно-правових актів, а також із використанням досвіду провідних закордонних і вітчизняних закладів вищої освіти.

1.2. Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти (далі – учасники освітнього процесу) розроблено з метою розвитку вищої освіти та науки в Україні відповідно до національних пріоритетів і світових стандартів шляхом забезпечення та покращення якості вищої освіти та фундаментальних і прикладних наукових досліджень в Інституті.

1.3. Положення визначає основні вимоги щодо дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу та наукової (творчої) діяльності Інституту під час навчання, викладання, реалізації досліджень.

1.4. Положення спрямоване на забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень учасників освітнього процесу на основі дотримання принципів і норм професійної етичної поведінки, високих стандартів в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності Інституту, запобігаючи порушенням академічної доброчесності.

2. ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2. Система забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату є невід’ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти і включає в себе:

- 1) заходи, спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу із поняттями та вимогами академічної доброчесності;

- 2) виявлення порушень академічної доброчесності учасниками освітнього процесу;
- 3) порядок прийняття відповідних рішень за порушення вимог академічної доброчесності.

2.3. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими, педагогічними працівниками Інституту передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, результатів дослідження;
- надання достовірної інформації про методи, методики і результати досліджень, використані джерела та власну освітню і наукову діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

2.4. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

3. ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Інститут вживає заходів для ознайомлення здобувачів вищої освіти із поняттями та вимогами академічної доброчесності шляхом включення відповідного матеріалу до програм навчальних дисциплін, проведення окремих лекцій, семінарів, тренінгів, індивідуальних консультацій тощо.

3.2. Запобігання академічному плагіату у кваліфікаційних роботах, наукових дослідженнях, дисертаціях, публікаціях учасників освітнього процесу полягає у здійсненні технічної перевірки за допомогою спеціалізованих програмних засобів, що використовуються в Інституті, та експертної оцінки щодо відсутності/наявності академічного плагіату.

3.4.1. Проходження автоматизованої перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів освіти контролюють відповідальні особи, затверджені в структурних підрозділах Інституту.

3.4.2. Проходження автоматизованої перевірки наукових, навчально-методичних праць тощо, які рекомендуються до друку/оприлюднення в мережі Інтернет, контролюють завідувачі кафедр, відділів, голови та вчені секретарі вчених рад Інституту / факультету.

3.4.3. Проходження автоматизованої перевірки наукових періодичних видань Інституту (друкованих та електронних) контролюють головні редактори / відповідальні секретарі видань.

3.3. Заходами з попередження академічної доброчесності є проведення заходів для учасників освітнього процесу щодо дотримання норм законодавства України про авторське право і суміжні права, правил цитування джерел інформації у разі використання оприлюднених ідей, розробок, тверджень, відомостей при підготовці наукової (творчої) продукції, об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти тощо.

4. ПОРУШЕННЯ ВИМОГ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. Порухеннями академічної доброчесності, притаманними освітній діяльності є:

1) академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих матеріалів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

Основними видами академічного плагіату є:

- клонування – копіювання, точне відтворення (слово в слово) чужого тексту та/або запозичення ілюстрацій з наступним представленням їх як авторських;
- копіювання – матеріал містить значну частину тексту та/або ілюстрації одного джерела без змін;
- «знайти-замінити» – зберігається основний зміст джерела зі зміною ключових слів і фраз;
- ремікс – парафраза матеріалів кількох джерел упорядковуються так, щоб текст виглядав цілісним;
- гібрид – поєднання цитованих джерел і скопійованих матеріалів (тексту, ілюстрацій) без посилання;
- мешап – мікс (змішування) скопійованих матеріалів із кількох джерел;
- використання неіснуючих джерел – текст містить посилання на неіснуючі джерела, недостовірні або неточні відомості про джерела;
- агрегатор – текст та/або ілюстрації мають належне оформлення цитат, але майже не містить оригінальних думок, власного внеску автора (стосується лише наукових робіт, де обов'язковою частиною є авторські дослідження);
- ретвіт – текст містить належне цитування, але, по суті, дублює

формулювання та/або структуру першоджерела (стосується лише наукових робіт, де обов'язковою частиною є авторські дослідження);

- 2) самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових досліджень, використання власних попередніх праць в іншому контексті, без посилань на те, що така праця вже була раніше використана або опублікована;
- 3) фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі та/або наукових дослідженнях;
- 4) фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу та/або наукових досліджень;
- 5) списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- 6) хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- 7) обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;
- 8) необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти; невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання; застосування системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо; відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання.

4.2. Не допускається під час провадження освітньої діяльності вчинення здобувачами вищої освіти чи співробітниками КЗ СОІППО, дій, які матимуть наслідком вчинення порушення академічної доброчесності або порушення етики академічних взаємовідносин, у т.ч. і таких як:

- підробка підписів в офіційних документах;
- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду підсумкового контролю або переваг у науковій роботі;
- придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів освітньої діяльності;
- надання відгуків або рецензій на наукові чи навчальні роботи без належного проведення їх експертизи;
- академічний саботаж – завдання шкоди, псування, затримка або непотрібне ускладнення навчальної або дослідницької роботи інших осіб, навмисне знищення даних, уповільнення процесу рецензування роботи автора для використання результатів у власних цілях тощо;

- включення до списку авторів навчальних, наукових видань або виконавців проекту осіб, які не брали участь у підготовці (написанні) та в отриманні результатів;
- вчинення дій в умовах реального конфлікту інтересів;
- ігнорування передбачуваних порушень академічної доброчесності іншими особами, або вчинення дій, спрямованих на приховування порушення;
- використання шантажу чи підкупу;
- перевищення повноважень, «професорська нечесність» – використання родинних зв'язків чи службового становища для отримання переваг у навчальній, позанавчальній, науковій чи адміністративній сфері;
- вплив на результати анкетування здобувачів вищої освіти щодо якості навчальних дисциплін;
- використання під час оцінювання результатів навчання заборонених допоміжних матеріалів (шпаргалок, конспектів тощо) та технічних засобів (мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби, з метою уникнення контрольних заходів оцінювання результатів навчання;
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної діяльності;
- написання не своїх варіантів завдань на контрольних заходах;
- колективна співпраця між здобувачами вищої освіти заради отримання спільної для всіх вигоди (окрім видів робіт, які передбачають колективну співпрацю та визначені нормативними документами до навчальних дисциплін);
- вчинення дій, направлених на попереднє та незаконне ознайомлення зі змістом матеріалів підсумкового контролю;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів, тестів, тощо з однаковими варіантами;
- примусові благодійні внески та примусова праця – примушення здобувачів вищої освіти сплачувати гроші чи виконувати певну працю під загрозою зумисно завдати шкоди інтересам та правам особи у навчанні, побуті чи інших питаннях;
- маніпулювання авторством або зневага до ролі інших дослідників в публікаціях;
- вибіркове цитування для поліпшення власних показників або для того, щоб догодити редакторам, рецензентам чи колегам;
- надання спонсорам можливості ставити під загрозу незалежність дослідного процесу або повідомлення про результати таким чином, щоб сформулювати або поширити упереджене уявлення про дослідження;
- зловмисне звинувачення дослідника в скоєнні порушення принципів

- академічної доброчесності;
- викривлення наукових досягнень;
 - перебільшення важливості та практичної значимості результатів;
 - створення або підтримка журналів та видавництв, які підривають авторитет наукових досліджень («хижацькі» журнали та видавництва);
 - запозичення результатів інших наукових груп;
 - крадіжка результатів досліджень у межах однієї наукової групи.

4.3. Наведений перелік не є вичерпним та не охоплює всіх дій, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності, етики академічних взаємовідносин.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. Учасники освітнього процесу несуть відповідальність за порушення академічної доброчесності відповідно до вимог законодавства України.

5.2. За порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольних робіт, іспитів, заліків тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо;
- повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання (проведення наукового дослідження), установи, що видала грант на навчання (дослідження), потенційних роботодавців, батьків здобувача вищої освіти про вчинене порушення;
- обмеження участі порушника в наукових дослідженнях, виключення з окремих наукових проектів;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування із закладу освіти.

5.3. За порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин співробітники КЗ СОІППО можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- попередження;
- позбавлення права голосу у колегіальних органах управління

Інституту або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін;

- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проектів, стипендій, грантів тощо;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
- позбавлення почесних звань, нагород тощо, присуджених Інститутом.

5.4. Дії, в яких наявні ознаки порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин можуть також бути підставою для притягнення особи до дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної, кримінальної відповідальності у випадках та порядку, встановлених законодавством.

5.5. Притягнення особи до відповідальності за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин може здійснюватися незалежно від притягнення її до інших видів відповідальності.

5.6. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю чи під час атестації здійснює викладач/екзаменаційна комісія.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при виконанні завдань поточного (підсумкового) контролю викладач зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення декана факультету/завідувача кафедри.

У разі встановлення екзаменаційною комісією факту порушення академічної доброчесності під час проходження здобувачем вищої освіти атестації складається відповідний протокол із рішенням про оцінку «F».

5.7. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності здобувачем вищої освіти при написанні ним курсових, магістерських, дисертаційних робіт, наукових та ін. статей здійснює керівник/науковий керівник.

У випадку виявлення факту порушення академічної доброчесності керівник/науковий керівник зобов'язаний повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт порушення завідувача кафедри/декана факультету.

5.8. Контроль за дотриманням норм академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими та педагогічними працівниками при рекомендації видань до друку здійснюють завідувачі кафедр/відділів, рецензенти (експерти) різних рівнів, голова та секретар науково-методичної ради, голова та вчений секретар Вченої ради Інституту.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності при рекомендації рукопису до друку на етапі кафедри, рецензенти (експерти) зобов'язані повідомити (у формі письмової заяви) про зазначений факт завідувача кафедри/відділу; на інститутському етапі – голову та секретаря науково-методичної ради, голову та вченого секретаря Вченої ради Інституту.

5.9. Контроль і відповідальність за дотримання норм академічної доброчесності авторами публікацій у наукових періодичних виданнях Інституту здійснюють головні редактори, заступники головних редакторів та відповідальні секретарі редакційних колегій видань. Виявлення порушення академічної доброчесності у поданих публікаціях є підставою для відмови у друку.

6. КОМІСІЯ З ПИТАНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

6.1. Із метою дотримання академічної доброчесності в Інституті створена постійно діюча Комісія з питань академічної доброчесності (далі – Комісія). Склад та термін роботи Комісії визначається наказом ректора.

6.2. Повноваження Комісії з питань академічної доброчесності Інституту:

- розглядати заяви щодо порушення академічної доброчесності (Комісія інституту розглядає заяви про факти порушення, у т. ч. пов'язані з фактами, зазначеними у пп. 5.4-5.5, 5.8; Комісія розглядає заяви щодо фактів порушення на рівні Інституту, у т.ч. зазначені у пп. 5.6, 5.8 цього Положення), здійснювати їх аналіз та готувати відповідні висновки;
- залучати до експертизи фахівців із відповідної галузі знань, а також використовувати технічні та програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;
- готувати пропозиції щодо забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі та науковій діяльності Інституту;
- інші повноваження відповідно до вимог законодавства України та нормативних актів Інституту.

6.3. Організаційною формою роботи Комісії є засідання.

6.4. Засідання Комісії веде її голова, за його відсутності – заступник. Повноваження щодо ведення протоколу засідання, технічної підготовки матеріалів до розгляду на засіданні тощо здійснює секретар.

6.5. На засідання Комісії запрошується особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності. Про дату, час і місце проведення засідання особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, попереджається щонайменше за два дні.

6.6. Комісія надає можливість особі, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності, ознайомитися з матеріалами щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подати до них зауваження, надати усні та/або письмові пояснення чи відмовитися від надання будь-яких пояснень.

6.7. Рішення комісії приймається відкритим голосуванням і вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні.

6.8. За результатом проведеного засідання Комісія готує висновок щодо підтвердження чи спростування факту порушення академічної доброчесності. За умови підтвердження факту порушення академічної доброчесності у висновку зазначаються пропозиції щодо вживання відповідних заходів. Особа, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, ознайомлюється із висновком Комісії. Висновок подається ректору Інституту для подальшого розгляду і прийняття рішення.

7. ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯД

7.1. У разі незгоди з висновком Комісії особа, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, має право оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності.

7.2. Апеляція подається особою, відносно якої розглядається питання про порушення академічної доброчесності, у триденний термін після дати отримання висновку Комісії Інституту для ознайомлення.

7.3. У випадку, коли заява про факт порушення розглядалася Комісією з питань академічної доброчесності Інституту – апеляція надсилається з корпоративної пошти учасника освітнього процесу, що оскаржує рішення, на корпоративну електронну пошту Приймальні ректора або на адресу: вул. Римського-Корсакова, 5, м. Суми, 40007. У цьому випадку для розгляду апеляції створюється Апеляційна комісія, склад і термін роботи якої затверджується наказом ректора. Рішення Апеляційної комісії щодо розгляду апеляційної заяви є остаточним і оскарженню не підлягає.

7.4. В апеляції учасник освітнього процесу зазначає:

– персональну інформацію заявника (ПІБ, контактний телефон, електронна адреса, назва структурного підрозділу, посада/група, спеціальність, курс) та викладає суть питання;

– рішення, що оскаржується;

– пояснення того, в чому полягає неправомірність рішення та обґрунтування заперечень;

– опис матеріалів та документів, які додаються за потреби.

7.5. Апеляція розглядається протягом місяця з дня її надходження.

7.6. За результатами розгляду апеляції особи, відносно якої розглядалося питання щодо порушення академічної доброчесності, формується відповідний висновок.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітній діяльності КЗ СОІППО вводиться в дію наказом ректора на підставі рішення Вченої ради Інституту.

8.2. Зміни та доповнення до Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітній діяльності КЗ СОІППО вводиться в дію наказом ректора на підставі рішення Вченої ради Інституту.

8.3. В тексті Положення використано інформацію з відкритих електронних ресурсів – сайтів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, національних та міжнародних установ і асоціацій, освітня і наукова періодика, дані національних та міжнародних опитувань тощо, а також враховано Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, пропозиції здобувачів вищої освіти та співробітників КЗ СОІППО.